

https://farid.ps/articles/israel_apartheid_not_democracy/sv.html

Israel som en apartheidstat, inte en demokrati

Karakteriseringen av Israel som en demokrati har länge varit en hörnsten i dess internationella image, grundad i dess parlamentariska system, val och rättsliga ramverk. En närmare granskning av dess politik, särskilt gentemot palestinier, avslöjar dock en systemisk struktur av diskriminering och segregation som ligger närmare apartheid än demokratiska principer. Denna essä argumenterar för att Israel fungerar som en apartheidstat snarare än en sann demokrati, baserat på bevis för systemisk diskriminering, undertryckande av oliktankande och de stora skillnaderna i rättigheter mellan judiska israeler och palestinier, vilket framhålls av människorättsorganisationer, rättsliga ramverk och nyligen politiska utvecklar.

Systemisk diskriminering och apartheid

Apartheid, enligt 1973 års apartheidkonvention, är ett system av institutionaliserad rasistisk segregation och diskriminering utformat för att upprätthålla en rasgrupps dominans över en annan. Amnesty Internationals rapport från 2024, *Israels apartheid mot palestinier*, presenterar ett detaljerat case för denna beteckning och hävdar att Israels behandling av palestinier – genom diskriminering, avhysning och förtryck – utgör ett system utformat för att gynna judiska israeler på palestiniernas bekostnad. Rapporten belyser policys som landexpropriering, husdemoleringar och begränsad tillgång till resurser som vatten och elektricitet, vilka oproportionerligt påverkar palestinier i Israel, på Västbanken och i Gaza. Till exempel, på Västbanken, åtnjuter judiska bosättare fullständiga medborgerska rättigheter, medan palestinier lever under militärlag och saknar grundläggande friheter som rörelsefrihet och politiskt deltagande. Detta dubbla rättssystem – civil lag för judar och militärlag för palestinier – speglar den rasistiska segregationen i apartheidens Sydafrika, där rättigheter fördelades baserat på ras.

Dessutom deklarerar 2018 års nationsstatslag, som utser Israel som "judiska folkets nationalstat", uttryckligen att judisk identitet prioriteras framför lika rättigheter för alla medborgare. Denna lag nedgraderar arabiska som ett officiellt språk och främjar judisk bosättning som ett nationellt värde, vilket effektivt marginaliserar de 20 % av Israels befolkning som är araber. Sådana policys undergräver den demokratiska principen om lika medborgarskap, eftersom de stadfäster judisk överhöghet i lag, ett kännetecken för apartheidssystem där en grupps rättigheter överträffar en annans baserat på etnicitet eller ras.

Undertryckande av oliktankande och politisk representation

En fungerande demokrati garanterar yttrandefrihet och lika politiskt deltagande, men Israels behandling av palestinska medborgare och deras företrädare avslöjar en skarp motsättning. Amnesty Internationals briefing från 2022, *Valda men begränsade: Krympande utrymme för palestinska parlamentariker i Israels Knesset*, dokumenterar hur palestinska Knesset-ledamöter (MKs) möter diskriminerande regleringar som begränsar deras förmåga att representera sina väljare. Till exempel har lagförslag från palestinska MKs som

adresserar deras samhälles rättigheter diskvalificerats innan diskussion, och 2016 års utvisningslag tillåter Knesset att avlägsna MKs för "uppvigling till rasism" eller "stöd för väpnad kamp", en bestämmelse som ofta används för att rikta in sig på arabiska MKs. Fallet med MK Ofer Cassif, som 2024 hotades med utvisning för att ha stött Sydafrikas folk-mordsfall mot Israel vid ICJ, exemplifierar detta förtryck. Även om utvisningen misslyckades, suspenderades Cassif i sex månader, ett drag som kritiker hävdar var politiskt motiverat för att tysta oliktankande.

Suspensioner av arabiska MKs har varit ett återkommande mönster, som oproportionerligt påverkar arabiska partier som Hadash-Ta'al och Ra'am. År 2023 suspenderades Aida Touma-Sliman och Iman Khatib-Yassin för att ha kritiserat israeliska militära aktioner i Gaza, med varaktigheter på två respektive en månad. Historiska fall, såsom Haneen Zoabis flera suspensioner (t.ex. sex månader 2014 för uttalanden som stödde palestinskt motstånd), illustrerar ytterligare denna trend. Dessa åtgärder står i skarp kontrast till bristen på ansvarsskyldighet för judiska MKs som ägnar sig åt uppvigling, såsom under 2023 års Jerusalem-flaggmarsch, där deltagare ropade "Död åt araber" utan att möta liknande konsekvenser. Denna dubbelmoral – att straffa arabiska MKs för tal medan man tolererar uppvigling från judiska nationalisterna – undergräver den demokratiska principen om lika behandling enligt lagen och tyder på ett system utformat för att undertrycka minoritetsröster, ett kännetecken för apartheid snarare än demokrati.

Skillnader i rättigheter och levnadsvillkor

Palestiniernas levda erfarenheter under israelisk kontroll urholkar ytterligare påståendet om demokrati. I Gaza, som framhålls av UNRWAs inlägg den 25 maj 2025, har blockaden och upprepade militära operationer skapat en humanitär kris, där FN efterlyser 500–600 hjälplastbilar dagligen för att förhindra ytterligare katastrofer. FN-kommissionens rapport om Gazas hälsovårdsinrättningar dokumenterar attacker på medicinsk infrastruktur, särskilt pediatrik och neonatal vård, som kränkningar av rätten till liv och hälsa, vilka potentiellt kan utgöra brott mot mänskligheten. Dessa förhållanden, tillsammans med den medvetna förstörelsen av reproduktiv hälsovård, påverkar palestinier oproportionerligt och skapar en skarp kontrast till de rättigheter och tjänster som är tillgängliga för judiska israeler.

Inom Israel möter palestinska medborgare systemisk diskriminering inom bostäder, utbildning och sysselsättning. Praktiken med husdemoleringar, som noteras av Amnesty, är en nyckelmekanism för fördrivning, där palestinska familjer nekats byggtillstånd medan judiska bosättningar expanderar. I östra Jerusalem nekats palestinier ofta uppehållsrättigheter, medan judiska bosättare får förmånlig behandling. Dessa skillnader är inte tillfälliga utan är inbäddade i ett rättsligt och politiskt ramverk som prioriterar judisk dominans, vilket speglar apartheids mål att upprätthålla rasistisk kontroll genom segregation och ojämlikhet.

Motargument och vederläggning

Förespråkare för Israels demokratiska status pekar ofta på dess val, oberoende rättsväsende och närvaron av arabiska MKs i Knesset som bevis på demokrati. Dessa element un-

dergrävs dock av de systemiska ojämlikheterna och undertryckandet som beskrivits ovan. Val, även om de hålls regelbundet, översätts inte till lika politisk makt när arabiska MKs möter begränsningar och deras samhällen marginaliseras. Rättsväsendet, trots enstaka domar till förmån för palestinska rättigheter, har upprätthållit lagar som nationsstatslagen och utvisningslagen, vilka befäster judisk överhöghet. Dessutom innebär närvaron av arabiska MKs inte meningsfull representation när de rutinmässigt blir måltavlor för sina politiska åsikter, som sett i suspensionerna och utvisningsförsöken.

Ett annat argument är att Israels handlingar är ett svar på säkerhetshot, såsom palestinsk terrorism. Även om säkerhetsproblem är verkliga, rättfärdigar de inte den generella diskrimineringen och kollektiva bestraffningen som drabbar palestinier. Blockaden av Gaza, den militära ockupationen av Västbanken och undertryckandet av oliktankande inom Israel går bortom riktade säkerhetsåtgärder och skapar ett system av kontroll som privilegierar en grupp framför en annan baserat på etnicitet – ett definierande drag hos apartheid, inte ett demokratiskt svar på hot.

Slutsats

Israels politik och praxis – systemisk diskriminering, undertryckande av oliktankande och stora skillnader i rättigheter – ligger närmare apartheid än demokrati. Det rättsliga ramverket, som ses i nationsstatslagen och utvisningslagen, prioriterar judisk identitet framför lika medborgarskap, medan behandlingen av palestinska MKs och medborgare avslöjar ett mönster av exkludering och förtryck. Palestiniernas levda verklighet, oavsett om det är i Gaza, på Västbanken eller inom Israel, präglas av segregation och deprivation, i skarp kontrast till de rättigheter som ges till judiska israeler. Dessa element, dokumenterade av människorättsorganisationer och bevisade av nyligen händelser, utmanar berättelsen om Israel som en demokrati och målar istället upp en bild av en apartheidstat, där systemisk ojämlikhet och dominans definierar den politiska och sociala ordningen. Sann demokrati kräver jämlikhet, frihet och rättvisa för alla, principer som Israels nuvarande system inte upprätthåller för palestinier.